

ห้องสมุดงานวิจัย สังกัดงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242710

ผลของกระบวนการกลุ่มและการใช้ความรู้ที่ความตั้งใจและการปฏิบัติ
เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยโรคโควิด

นางนุช เกี่ยมการ

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 กุมภาพันธ์ 2564

ผลของกระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้ต่อความตั้งใจและการปฏิบัติ
เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอด

นนุช เกียรติการ

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กุมภาพันธ์ 2554

ผลของกระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้ต่อความตั้งใจและการปฏิบัติ
เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอด

นงนุช เลี่ยมการ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สุคำวัง
.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย มั่งคั่ง
.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง
.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. วิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร
.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ โสภารัตน์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย มั่งคั่ง
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง

17 กุมภาพันธ์ 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย มั่งค้าย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางที่เป็นประโยชน์ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน ในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจและความห่วงใยแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ระหว่างการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่าง วิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสงขลา รองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยในการลาศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่แผนก ผู้ป่วยนอก คลินิกโรค โรงพยาบาลสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และ ขอขอบพระคุณพี่น้องพยาบาล โรงพยาบาลสงขลาทุกท่านที่ให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาพยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ รุ่นที่ 17 รุ่นพี่ และรุ่นน้องสำหรับมิตรภาพ ความห่วงใย กำลังใจ และความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา และผู้มีส่วนช่วยเหลืออีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามจนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และบุคคลในครอบครัวที่ให้ความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจ และกำลังใจที่เปี่ยมล้นตลอดการศึกษา คุณความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ขอมอบให้แก่บุพการี คณาจารย์ทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง รวมทั้งผู้ที่ สนใจงานด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อทุกท่าน

นางนุช เคี่ยมการ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลของกระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้ต่อความตั้งใจและการปฏิบัติ
เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอด

ผู้เขียน นางสาวนงนุช เกี่ยมการ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย มั่งคั่ง	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

242710

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อมีความสำคัญสำหรับผู้ป่วยวัณโรคปอด การส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีเจตคติและการปฏิบัติที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดเป็นกิจกรรมที่สำคัญ การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้ต่อความตั้งใจและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอดที่มารับบริการตรวจรักษาที่คลินิกวัณโรคแห่งหนึ่ง ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2553 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนด รวม 50 ราย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามวิธีการปกติ และกลุ่มทดลองเข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม และได้รับความรู้จากผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค และแบบสอบถามการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อวัณโรคปอด และเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนกระบวนการกลุ่ม แผนการให้ความรู้ และแบบวัดเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยวัณโรคปอดหลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มและได้รับความรู้ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดเพิ่มจาก 47.12 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.146) เป็น 55.32 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.301) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมากกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ย 49.64 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.663) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และผู้ป่วยวัณโรคปอดหลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มและได้รับความรู้ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดเพิ่มจาก 23.69 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.208) เป็น 28.56 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.474) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมากกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ย 26.56 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.451) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้กระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด ส่งผลให้ผู้ป่วยมีความตั้งใจและการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น ดังนั้นบุคลากรสุขภาพควรนำกระบวนการกลุ่มและการให้ความรู้ไปใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคต่อไป

Thesis Title Effects of Group Process and Education on Intention and Practice in
Prevention of Infection Transmission Among Patients with Pulmonary
Tuberculosis

Author Miss Nongnuch Kiamkan

Degree Master of Nursing Science (Infection Control Nursing)

Thesis Advisory Committee

Associate Professor Dr. Wanchai	Moongtui	Advisor
Assistant Professor Dr. Waraporn	Boonchieng	Co-advisor

ABSTRACT

242710

Prevention of infection transmission is crucial among patients with pulmonary tuberculosis. Promotion of appropriate attitude and practice are essential activities. The main purpose of this quasi-experimental study was to determine the effects of group process and education on intention and practice in prevention of infection transmission among patients with pulmonary tuberculosis attending one pulmonary tuberculosis clinic during August to November, 2010. Fifty patients purposively selected were randomly assigned into either control or experimental group. The control group received a routine care whereas the experimental group participated in the group process and received education. Instruments for data collection consisted of the demographic data recording form, and the questionnaires on intention and practices in prevention of infection transmission. Instruments for the intervention consisted of the group process plan, a lesson plan, and a measure of attitude towards practice to prevent infection transmission. Data were analyzed by using descriptive statistics and t-test.

The results revealed that the mean score of intention in prevention of infection transmission among the experimental group increased significantly from 47.12 (S.D = 6.146) to

55.32 (S.D. = 3.301), ($p < .001$), and was higher than that of the control group with the mean score of 49.64 (S.D = 5.663), ($p < .001$). The mean score of practice in prevention of infection transmission among the experimental group significantly increased from 23.69 (S.D = 3.208) to 28.56 (S.D = 1.474), ($p < .001$) and was significantly higher than that of the control group with the mean score of 26.56 (S.D = 2.451), ($p < .01$).

These findings indicate that group process and education were effective in improving the intention and practice in prevention of infection among patients with pulmonary tuberculosis. The group process and education should be used to prevent the spread of tuberculosis infection.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
สมมุติฐานการวิจัย	7
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
วันโรคปอด	11
การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัน โรคปอด	19
การส่งเสริมการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัน โรคปอด	26
กรอบแนวคิดการวิจัย	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	42
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	44
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การอภิปรายผล	61
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	69
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	71
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	71
เอกสารอ้างอิง	72
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	84
ภาคผนวก ข การคำนวณค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา	85
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	87
ภาคผนวก ง แผนการให้ความรู้	91
ภาคผนวก จ แผนกระบวนการกลุ่ม	93
ภาคผนวก ฉ คู่มือการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ สำหรับผู้ป่วย วัณโรคปอด	95
ภาคผนวก ช เอกสารแผ่นพับ	97
ภาคผนวก ซ ตัวอย่างภาพพลิกประกอบการสอน	98
ภาคผนวก ฌ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกัน การแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอด	99
ภาคผนวก ญ ข้อมูลคะแนนเจตคติ ความตั้งใจและการปฏิบัติในการป้องกันการ การแพร่กระจายเชื้อวัณโรคของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง	103
ภาคผนวก ฎ สรุปผลการดำเนินการกลุ่มในการทดลอง	109

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ฎ การพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยโรคปอดที่เข้าร่วมการวิจัย	112
ภาคผนวก จ เอกสารการพิจารณารับรองเชิงจริยธรรมการวิจัย	118
ประวัติผู้เขียน	119

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ	50
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาตรวจรักษา ประวัติการป่วยเป็นวัณโรคของสมาชิกในครอบครัว และปัญหาในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค	52
3	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มและได้รับความรู้	54
4	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	56
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	57
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ป่วยวัณโรคปอดระยะก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มและได้รับความรู้	58
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	59
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	60
ฅ1	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มและได้รับความรู้	99
ฅ2	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	101
ฅ3	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในระยะหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ญ1	คะแนนเจตคติในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคโดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง	103
ญ2	คะแนนความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคโดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง	105
ญ3	คะแนนการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคโดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง	107